

[Erdélyi Magyar Adatbank]
Páskándi Géza: Piros madár

Disznótor

[Erdélyi Magyar Adatbank]
Páskándi Géza: Piros Madár

[Vákát oldal]

Disznótor, 1944

I

Már alig emlékszem a disznótorokra,
pattogós tüzekre, ropogós fagyokra,
csak arra az egyre emlékszem, amikor,
mint nemzetek vére, éppúgy ömlött a bor,
mikor két front között, egyetlenegy este
nagy lakoma várt a lókerti gyerekre,
mikor a Külváros először evett jót,
és égő romokon perzselték a disznót.

II

– Ha jó világ jön ránk, oda nem kell semmi,
ott majd mi is tudunk ruhákat szerezni,
ha meg halálunk jön, sötét világvége –
ibolyát szagolva gyűrű minek kéne?
S a hasunkon spórolt szegény ruhatárat
a hátunkra vettük, s neki a határnak!

Bejártuk a környék majd minden faluját,
borért gyűrűt adtunk, sertésért meg ruhát.

S mikor a paraszt is egyet gondolt vélünk:
– Az isten se tudja, hogy még meddig élünk! –

disznaját nem adta potom félcipőkért,
cigaretta meg sót, de főleg cukrot kért.

S nekünk szerencsénk volt: eldőlt szerelvények
kínálták árui a háborús égnek.

Vasút mellett laktunk, nagygazdagok voltunk,
kettős vagon-sor volt a mi fűszer-boltunk.

Így a csere-bere nyugodtan folyt tovább,
vittünk borsot, cukrot, vaniliát, dohányt,
sót, gyufát, cukorkát, fahéjat, s ha akadt,
elvittük magunktól a lámpaolajat.

... Cinkét csipdes a fagy, az idő mogorva –
és mi felkészültünk a nagy disznótorra.

III

Az volt a disznótor! Rőfögött a malac,
vakargattuk orrát a karámok alatt.

Én azon a reggel pálinkát is ittam,
ettől lettem bátor, s a tálat tartottam.

Mikor perzseltünk, a tűz körül táncoltam,
mint a Fűrész-gyárban indián-koromban.

Most nem kézzel, késsel vakartam a hátát,
s belenézttem, mikor a hasát felvágták.

Aztán késő estig minden óra hozott
belőle valami jó kuriózumot.

Reggel vére s bőre, majd a hurkatöltő,
délben agya s később: kóstoló tepertő.

Sokat is ettünk, de azért mindent mégse,
tartogattuk gyomrunk s étvágyunk estére.

Az volt a disznótor! Legelső, igazi –
húshagyó a névnap, vízivás a lagzi,

a keresztelő meg nagyböjtölő péntek,
ahhoz képest, amit ez adott a népnek.

Jöttek a fogások: orja-leves, hurka,
kolbász, pirított máj, ecetes uborka –

s az előkészítők: a bor korcsolyája:
finom hájastészta s tepertőspogácsa.

Jött a Gyehennából az az egy szál cigány
s eljött kis szeretőm, Mancsi, a szomszéd lány –

ott topogtunk ketten egy üres sarokban,
ha jól emlékszem, még szájon is csókoltam.

És a felnőttekkel verset ittunk mi is,
többször elgagyogtuk, mit mond az öreg Kis.

S apáink, anyáink úgy táncoltak, mintha
rugót tettek volna fáradt lábaikba.

Rengeteget ittunk, rengeteget ettünk,
mind azt hajtogattuk: de jó, hogy születünk!

Két fiatal özvegy bankót tett a húrra,
megvigasztalódní csárdást kértek újra.

Húzd rá cigány, – mondták – nem ezért a pénzért,
de amit nem kapunk, a hadi-segélyért!

De a bánatunkért, amit a sors ráncmért,
az élő vagy megholt édes uracskánkért!

Jaj, de csunya is az, ha az asszony berug, –
de ha így csinálnak, nagy lehet bánatuk.

Jaj, de keserű az, ha az asszony részeg, –
de akkor valóban csak a világ éghet!

Apám is rikoltott, kihajtotta borát:
Szerusz neked rohadt, borsólisztes világ!

Elázott szegény és odadőlt a falhoz,
úgy nézett ki, mint a himnuszban a balsors,
úgy nézett ki szegény, mint egy nyúzott béka,
nem tudni, melyik ő, melyik az árnyéka,
mint akit épp tegnap kapott el a gépszív,
mint borostás rabló, kit kerget a vérdív.

Anyám rászólt: Na, te pilátusmacskája.
Ő pislogott árván, nem nézett fel rája.

De kihúzta magát és vigyázzba állott,
tisztelgett anyámnak s egy nagyot kiáltott.

– Alásan jelentem, Páskándi közlegény,
jelentem alásan, katonaszökevény –

szanitész Váradon, de nem megy sehova,
van egy felesége és van egy kis fia.

Nem megy ő sehova, főhadnagy úr kérem,
mert a háborúnak hálistennek vége!

Tiszt uram, én már nem veszem be a kefét,
Kiismertem én a magyarok istenét.

Főhadnagy uramnak alásan jelentem,
ne lőjenek föbbe, amiért megszöktem, –

főhadnagy úrnak is van egy felesége,
szökjön meg maga is, főhadnagy úr kérem.

Hagyjon! Ne vigyen el! Tiszt uram, ne bántson!
Tiszt uram, levágom! Hohó... a családom!

Feje már lekókadtt, az anyám kivitte,
hogy arcát a hideg egy kicsit frissítse.

Kinn volt még disznótor! Villogott a világ,
ugattak az ágyuk s hallgattak a kutyák.

Szegénybőrt perzseltek a nagy mézárosok:
a Horthyk, Hitlerék s antoneszkánusok.

De az ablakunk már keletre volt tárva,
életre készültünk és nem a halálra.

IV

Már alig emlékszem a disznótorokra,
pattogós tüzekre, ropogó fagyokra,

csak arra az egyre emlékszem, amikor
mint nemzetek vére, éppúgy ömlött a bor.

[Erdélyi Magyar Adatbank]
Páskándi Géza: Piros Madár

mikor két front között egyetlenegy este
nagy lakoma várt a munkásemberekre,
mikor a külváros először lakott jól —
s mikor már reméltük, hogy: nem is utólszor.

(1954. november)